

DECIZIE

06 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Aliona Miron
Nina Vascan

examinând recursul depus de Ministerul Culturii al Republicii Moldova,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea,
Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova,
Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons” împotriva Ministerului Educației, Culturii și
Cercetării al Republicii Moldova, succedat în drepturi de Ministerul Culturii al
Republicii Moldova, persoană terță S.R.L. „Areostil Pro” cu privire la anularea
deciziilor Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul
Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și obligarea emiterii actul
administrativ individual favorabil cu privire la eliberarea fișei de avizare în privința
schiței de proiect și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respins apelul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii
Moldova, succedat în drepturi de Ministerul Culturii al Republicii Moldova și s-a
menținut hotărârea din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 24 octombrie 2019, Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia
Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim
Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons” au depus cerere de
chemare în judecată împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al
Republicii Moldova, persoană terță S.R.L. „Areostil Pro” cu privire la anularea
deciziilor Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul

Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și obligarea emiterii actul administrativ individual favorabil cu privire la eliberarea fișei de avizare în privința schiței de proiect.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, dețin cu drept de proprietate comună construcția situată pe adresa: str. XXXXX mun. Chișinău, amplasate pe lotul de pământ cu suprafața de 2509 m.p., cu nr. cadastral XXXXX și modul de folosință – locativ. Respectiv, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai, reclamanții au încheiat contract cu S.R.L. „Arfo Cons” pentru edificarea unui bloc locativ, după demolarea construcției nominalizate.

Reclamanții au invocat că, ulterior S.R.L. „Arfo Cons” a încheiat un contract de prestării servicii de proiectare cu S.R.L. „Areostil Pro”, care a întocmit schița de proiect pentru obiectivul: Bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, S+D+P+7E+PH, din str. XXXXX mun. Chișinău, care a fost prezentată Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Reclamanții au menționat că, la 28 mai 2019, în urma examinării schiței de proiect nominalizate, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a dispus returnarea schiței de proiect, cu mențiunea că urmează să se elaboreze o altă schiță de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat de maxim S+D+P+5E+PH.

Reclamanții au notat că, fiind informați la data de 31 mai 2019 despre respectiva decizie, au prezentat la data de 17 iunie 2019, Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova schița de proiect pentru obiectivul: Bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, S+D+P+5E+PH, din str. XXXXX, suportând cheltuieli pentru elaborarea noii schițe de proiect.

Reclamanții au specificat că, prin decizia din 08 iulie 2019, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, returnează schița de proiect cu mențiunea că urmează să se elaboreze o altă schiță de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat, care nu va depăși 15 m deasupra solului.

Reclamanții au notat că decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 10 din 08 iulie 2019, le-a fost comunicată la data de 12 iulie 2019. Prin urmare, la data de 09 august 2019 au depus contestație împotriva deciziei nominalizate, prin care au solicitat eliberarea avizului pozitiv pentru schița de proiect pentru obiectivul: Bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, S+D+P+5E+PH, din str. XXXXX.

Reclamanții au indicat că, prin decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 13 din 18 septembrie 2019, s-a respins contestația depusă împotriva deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 10 din 08 iulie 2019.

Reclamanții au notat că deși, conform pct. 19 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, în caz de aviz negativ, el trebuie să facă referire la deficiențele soluțiilor propuse, din conținutul extrasului informativ privind lucrările Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova din 08 iulie 2019 și 18 septembrie 2019, acesta nu conține nici o referire la vreo deficiență depistată.

În acest context, reclamantii au notat că soluția adoptată de Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova în privința schiței de proiect propusă spre avizare de către reclamantii, poartă un caracter absolut arbitrar, incert și este dictat exclusiv de atitudinea subiectivă a membrilor Consiliului.

Reclamantii au invocat că, deciziile adoptate au un caracter arbitrar datorită încălcării regulilor de motivare, nefiind indicate temeiurile de fapt, oportunitatea și modul de argumentare a dreptului discreționar, fără efectuarea unor investigații.

Reclamantii au indicat că, la adoptarea deciziilor contestate, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, urma să indice prevederile sau mențiunile din planul urbanistic general, care interzic construcția cu regim de înălțime pentru edificiul ce depășește 15 m deasupra solului.

De asemenea, reclamantii au invocat că, caracterul arbitrar al deciziilor contestate se demonstrează prin avizarea a altor schițe de proiect, din același sector, sau proiecte de execuție fără a ridica careva excepții ce țin de parametri tehnici, arhitecturali sau urbanistici încălcați. Astfel, blocul locativ S+P+6E+ER cu parcare auto subterană și spații de birouri la parter și etaj 1, din str. XXXXX, mun. Chișinău, a fost avizat prin decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, nr. 9 din 28 mai 2019, deși este amplasat mai aproape de monumentul istoric din str. XXXXX. La fel, a fost avizată și schița de proiect pentru construirea unui bloc de locuințe cu obiective de menire comercială și parcare auto subterană, regim de înălțime D+P+6E+PH din str. XXXXX.

Reclamantii au solicitat admiterea acțiunii, constatarea faptului că, schița de proiect pentru obiectivul: bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană S+D+P+5E+PH, din str. XXXXX, corespunde deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, expusă în procesul-verbal din 28 mai 2019; anularea deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 10 din 08 iulie 2019 și a deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 13 din 18 septembrie 2019; obligarea Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova să emită fișa de avizare în privința schiței de proiect nominalizate, compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 25 noiembrie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani s-a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons” împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, terț S.R.L. „Areostil Pro” cu privire la anularea deciziilor Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării nr.10 din 08 iulie 2019 și nr.13 din 18 septembrie 2019, obligarea Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației Culturii și Cercetării al Republicii Moldova să emită actul administrativ individual favorabil cu privire la

eliberarea fișei de avizare în privința schiței de proiect - obiectiv: bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană S+D+P+5E+PH, din str. XXXXX, proiectant S.R.L. "Aerostil Pro", cu eliberarea fișei de avizare și compensarea cheltuielilor de judecată. S-a anulat decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.10 din 08 iulie 2019, aprobată de Ministerul Educației Culturii și Cercetării al Republicii Moldova la 11 iulie 2019. S-a anulat decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.13 din 18 septembrie 2019, aprobată de Ministerul Educației Culturii și Cercetării la 19 septembrie 2019. S-a obligat Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să emită Avizul (Fișa de avizare) de aprobare a Schiței de proiect (obiectiv din str. XXXXX, mun. Chișinău, beneficiar S.R.L. "Arfo Cons", proiectant S.R.L. "Aerostil Pro") prezentată spre examinare Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova în ședința din 08 iulie 2019 (f.d.164 vol. I).

La data de 03 decembrie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a depus apel împotriva hotărârii din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.169-171 vol. I).

Hotărârea motivată din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost notificată Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova la data de 29 ianuarie 2021, fapt confirmat prin avizul de recepție DS8000980894AS, anexat la materialele dosarului (f.d.184 vol. I).

La data de 01 martie 2021, prin intermediul poștei electronice, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.189-195 vol. I)

Prin urmare, instanța de apel corect a constatat că apelul depus de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova este în termen.

Prin încheierea din 09 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a înlocuit apelantul-pârât Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova cu succesorul în drepturi procedurale Ministerul Culturii al Republicii Moldova (f.d. 24-25 vol. II).

Prin decizia din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, succedat în drepturi de Ministerul Culturii al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.34 vol. II).

La data de 22 februarie 2022 Ministerul Culturii al Republicii Moldova a depus recurs împotriva deciziei din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la data de 03 mai 2022 a prezentat motivarea recursului solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii depuse de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons”.

În motivarea recursului, Ministerul Culturii al Republicii Moldova a invocat că, decizia instanței de apel o consideră ilegală, fiind bazată pe aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural și aprecierea arbitrară a probelor.

Recurentul a menționat că, prin decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.9 din 28 mai 2019, s-a respins proiectul de construire a unei clădiri de locuit cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regimul de înălțime proiectat S+D+P+7E+PH (10 niveluri supraterane) din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX, fiind propusă elaborarea unei schițe de proiect obiectiv-bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană S+D+P+5E+PH, din str. XXXXX, proiectant S.R.L „Areostil Pro”.

Recurentul a notat că, în conformitate cu ordinul nr. 859 din 05 iulie 2019 al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, la momentul examinării proiectului de execuție, Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova activa în componență nouă, și a constatat că schița de proiect SP10/03-08 iulie 2019 era necorespunzătoare documentelor de specialitate din domeniul protejării/ conservării monumentelor istorice, întru-cât o construcție cu un asemenea nivel ar afecta aspectul autentic al nucleului protejat. Respectiv, la ședința din 08 iulie 2019 a Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova s-a decis returnarea schiței de proiect care a fost propusă la ședința din 28 mai 2019 și s-a propus elaborarea unei alte schițe de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat, care nu va depăși 15 metri deasupra solului.

Recurentul a specificat că, în rezultatul examinării repetate a schiței de proiect, la ședința din 18 septembrie 2019 Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a decis menținerea în vigoare a deciziei nr. 10 din 08 iulie 2019.

Recurentul a indicat că, instanțele ierarhic inferioare eronat au invocat prevederile art.16 alin.(2) din Codul administrativ, potrivit căruia exercitarea dreptului discreționar nu permite desfășurarea unei activități administrative arbitrare, or decizia Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 10 din 08 iulie 2019 a fost luată în mod legal, în limita dreptului discreționar.

Recurentul a menționat că, instanțele ierarhic inferioare au apreciat arbitrar avizele Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova din 08 iulie 2019 și 18 septembrie 2019.

În acest context, recurentul a invocat că, schița de proiect în litigiu a fost examinată de Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova la 08 iulie 2019 și la 18 septembrie 2019, respectiv motivarea deciziei luate în privința schiței de proiect înaintată spre avizare de către S.R.L „Areostil Pro”, a fost expusă în procesul-verbal al ședinței din 08 iulie 2019 precum și reiterată în procesul-verbal al ședinței din 18 septembrie 2019.

Recurentul a invocat că, schița de proiect propusă de reclamantii încalcă mai multe prevederi ale documentelor din domeniul monumentelor referitoare la elementele/caracteristicile protejate în ariile urbane/localitățile istorice și a principiilor de edificare în sectorul în cauză, a construcțiilor noi.

De asemenea, recurentul a specificat că, deși la adoptarea deciziei contestate, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii

și Cercetării al Republicii Moldova s-a condus de principiile generale privind ocrotirea și conservarea monumentelor prevăzute în Legea nr. 1530 din 22 iunie 1993 privind ocrotirea monumentelor, Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei, Convenția europeană a peisajului, Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate, precum și de prevederile documentelor din domeniul respectiv ale Consiliului Europei și UNESCO/ICOMOS, Carta europeană a patrimoniului arhitectural, Recomandările privind salvagardarea și rolul contemporan al ariilor istorice, instanțele ierarhic inferioare nu au verificat legalitatea actului contestat prin prisma normelor legale invocate.

Recurentul a notat că decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.13 din 18 septembrie 2019 conține atât motivarea de drept, prin enumerarea exhaustivă a prevederilor legale referitoare la elementele și caracteristicile protejate, cât și motivarea în fapt.

Recurentul a subliniat că, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a recomandat elaborarea unei alte schițe de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat care nu va depăși 15 metri deasupra solului, or această înălțime constituie limita exterioară, care ar permite păstrarea aspectului armonios al nucleului istoric, raportat la construcțiile din preajma obiectului care se propunea a fi edificat în baza schiței de proiect prezentate spre examinare, dar nu cu referire la toate obiectele ce se află în perimetrul Nucleului istoric al Chișinăului.

Cu referire la mențiunea instanțelor ierarhice inferioare precum că, ingerința Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova în dreptul de proprietate a reclamanților trebuie să îndeplinească cerința de legalitate, proporționalitate și să fie justificată prin servirea unui interes public, reclamantul a notat că limitarea aplicată de recurent este prevăzută atât în actele naționale cât și internaționale.

Recurentul a invocat că la adoptarea deciziei nr.10 din 08 iulie 2019 s-a ținut cont de principiul proporționalității prin prisma celor 3 criterii: alegerea măsurii celei mai adecvate; atingerea obiectivelor este posibilă cu implicarea unei măsuri astfel necesare și prevalarea efectelor și consecințelor de ordin pozitiv.

Recurentul a subliniat că, ingerința impusă de lege în dreptul de proprietate și reflectată la caz, prin interdicția de a edifica o construcție cu un regim mai înalt de 15 m în mun. Chișinău str. XXXXX, este una echilibrată în raport cu interesul general de a asigura protejarea, salvarea, conservarea și punerea în valoare a Nucleului istoric al Chișinăului. Iar, în caz de nerespectare a documentelor enumerate și favorizând fiecare pretenție similară celei din prezentul litigiu, se poate ajunge la distrugerea în tot sau în parte, a autenticității și integrității bunurilor/zonelor construite cu statut de monument protejat.

Recurentul a indicat că, protejarea monumentelor este parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local. Deteriorarea aspectului estetic și armonios, prin satisfacerea solicitărilor de acest gen va duce la degradarea structurii orașului, prin producerea unui haos între raportul dintre clădiri și spațiile verzi și deschise, caracteristicile formale interioare și exterioare ale clădirilor, exprimate prin dimensiuni, volumetrie, stil, materiale, culori și elemente decorative.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar, conform art. 245 Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 25 ianuarie 2022, iar dispozitivul deciziei instanței de apel a fost notificată Ministerului Culturii al Republicii Moldova, la data de 27 ianuarie 2022, prin intermediul poștei electronice, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d.47 vol. II).

La data de 22 februarie 2022 Ministerul Culturii al Republicii Moldova a depus recurs împotriva deciziei din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d.48-49 vol. II).

Decizia motivată din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată Ministerului Culturii al Republicii Moldova la data de 28 martie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d. 52 vol. II).

Totodată, instanța de recurs menționează că, prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 41 din 24 februarie 2022 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pentru o perioadă de 60 de zile.

În conformitate cu pct. 5.2.1 al dispoziției nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, s-au suspendat de drept examinarea de către instanțele de judecată a acțiunilor în contencios administrativ.

Punctul 5.2.2. al dispoziției nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova prevede că, termenele de exercitare a căilor de atac în procedurile de contencios administrativ care se suspendă de drept, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

Prin dispoziția nr. 13 din 31 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova s-au exclus măsurile specifice în domeniul justiției și s-a abrogat punctul 5 din dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022, cu modificările ulterioare, a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, începând cu data de 04 aprilie 2022.

Din prevederile punctului 2.1 al dispoziției nr. 13 din 31 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova rezultă că, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele civile, penale și de contencios administrativ, care au fost întrerupte potrivit prevederilor punctului 5 din dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se substituie cu termene noi, de aceeași durată, care încep a curge de la 04 aprilie 2022.

Respectiv, deoarece termenul de depunere a recursului motivat a început a curge în perioada stării de urgență, recurentul Ministerul Culturii al Republicii Moldova a dispus de un termen nou de 30 de zile pentru prezentarea recursului motivat, din 04 aprilie 2022, după excluderea măsurilor specifice în domeniul justiției adoptate prin punctul 5 din dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

La data de 03 mai 2022, prin intermediul oficiului poștal, Ministerul Culturii al Republicii Moldova a depus motivarea recursului împotriva deciziei din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d.62-69 vol. II).

Astfel, recursul depus de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova este în termen.

La data de 10 mai 2022 în adresa intimațiilor Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș, S.R.L. „Arfo Cons” și terțului S.R.L. „Areostil Pro” a fost expediată copia recursului depus de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d.78, vol. II).

Ulterior, la data de 08 iunie 2022, în adresa intimațiilor Maxim Duvidovici, S.R.L. „Arfo Cons”, avocatului Olga Luca și a terțului S.R.L. „Areostil Pro” a fost expediată repetat copia recursului depus de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, însă S.R.L. „Arfo Cons” și terțul S.R.L. „Areostil Pro” nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe.

Totodată, la data de 07 iunie 2022, Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș, reprezentați de avocatul Vitalie Enachi au depus referință la recursul Ministerului Culturii al Republicii Moldova, prin care au solicitat declararea inadmisibilității recursului (f.d.96-100 vol. II).

Prin încheierea din 08 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de Ministerul Culturii al Republicii Moldova a fost numit pentru examinare în complet de 5 judecători (f.d. 102 vol. II).

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Examinând actele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, cu emiterea unei noi decizii, de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș, S.R.L. „Arfo Cons”, din următoarele considerente.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În conformitate cu art. 224 alin.(1) lit. f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre

următoarele hotărâri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)–e).

Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanțele de judecată ierarhic inferioare și confirmată de părți, precum că reclamanții Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș sunt proprietarii unor construcții situate pe str. XXXXX, pe terenul cu numărul cadastral XXXXX (f.d.38-44 vol. I).

Ulterior la solicitarea reclamanților, compania de proiectare S.R.L. „Areostil Pro” a întocmit schița de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+7E+PH (10 niveluri supraterane), din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX.

Reclamanții s-au adresat Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova cu solicitarea de a fi avizată schița de proiect, pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+7E+PH (10 niveluri supraterane), din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX.

Prin decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 9 din 28 mai 2019, schița de proiect nominalizată a fost returnată, fiind propusă elaborarea unei alte schițe de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat de maxim S+D+P+5E+PH (f.d. 45 vol. I).

Respectiv, la solicitarea reclamanților, compania de proiectare S.R.L. „Areostil Pro” a întocmit o altă schiță de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX (f.d.57-69 vol. I).

Prin decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.10 din 08 iulie 2019, s-a returnat schița de proiect cu regim de înălțime S+D+P+5E+PH, fiind propusă elaborarea unei alte schițe de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat care nu va depăși 15 metri supra sol (f.d. 46 vol. I).

La data de 09 august 2019, Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons” au depus contestație împotriva deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.10 din 08 iulie 2019, prin care au solicitat eliberarea avizului pentru schița de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX (f.d.47-50 vol. I).

Prin decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.13 din 18 septembrie 2019 s-a menținut în vigoare decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.10 din 08 iulie 2019 (f.d. 52 vol. I).

La 24 octombrie 2019, Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons” au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, persoană terță S.R.L. „Areostil Pro”, prin care au solicitat admiterea acțiunii, constatarea faptului că, schița de proiect pentru obiectivul: Bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană S+D+P+5E+PH, din str. XXXXX, corespunde deciziei Consiliul Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, expusă în procesul-verbal din 28 mai 2019; anularea deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 10 din 08 iulie 2019 și a deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 13 din 18 septembrie 2019; obligarea Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova sa emită fișa de avizare în privința schiței de proiect nominalizate, compensarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, prin hotărârea din 25 noiembrie 2020 a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons” împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, terț S.R.L. ”Areostil Pro” (f.d.164 vol. I).

Judecând apelul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, succedat în drepturi de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Curtea de Apel Chișinău a considerat întemeiată hotărârea primei instanțe, ca fiind emisă în rezultatul aplicării și interpretării corecte a normelor de drept material, cu aprecierea justă a circumstanțelor cauzei, fapt care a determinat respingerea apelului declarat și menținerea hotărârii din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că, autoritatea publică nu a argumentat din care motive a fost schimbată soluția adoptată în cadrul ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice din 28 mai 2019, în care s-a invocat că este acceptabilă schiță de proiect S+D+P+5E+PH, pentru aceeași construcție, la același adresă, care însă nu a fost acceptată în ședință din 08 iulie 2019. Or, la data de 08 iulie 2019 decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice din 28 mai 2019, în privința schiței S+D+P+5E+PH, a obținut puterea lucrului decis.

Instanța de apel a menționat că, decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice, adoptată în cadrul ședinței nr. 10 din 08 iulie 2019, prin care a fost returnată și schița de proiect cu regim de înălțime S+D+P+5E+PH, contravine prevederilor art. 137 alin. (4) din Codul administrativ, fiind admisă o diferență de tratament a unor situații similare, fără ca această diferență de tratament să fie justificată în mod obiectiv, fapt ce denotă aplicarea greșită a dreptului discreționar de către un organ colegial.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de

Justiție consideră că soluția dată de către instanțele ierarhic inferioare este greșită, fapt ce rezultă din interpretarea eronată a normelor de drept material aplicabile litigiului dedus judecării.

Instanța de recurs relevă că potrivit art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

O acțiune în contencios administrativ în corespundere cu art. 206 alin. (1) lit. a)-e) din Codul administrativ, poate fi depusă pentru: anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

Totodată, în condițiile art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În corespundere cu art. 21 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În sensul art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Art. 162 alin. (3) din Codul administrativ prevede că, cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual.

Ținând cont de normele precitate, instanța de recurs relevă că obiectul litigiului dedus judecării îl constituie procedura administrativă inițiată la cererea reclamantilor Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș privind avizarea de către Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldovei a schiței de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX, situate pe adresa str. XXXXX, mun. Chișinău.

Conform art. 3 alin. (1) din Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție nr. 163 din 09 iulie 2010, în vigoare la data emiterii actelor administrative contestate, certificatul de urbanism pentru proiectare se elaborează și se emite în baza cererii, în care se indică locul amplasării imobilului/terenului și la care se anexează, în

original și în copii, următoarele documente: buletinul de identitate (pentru persoană fizică) sau certificatul de înregistrare (pentru persoană juridică); raportul de expertiză tehnică, în caz de reconstruire, restaurare, modificare sau consolidare a imobilului existent, elaborat de către experți tehnici atestați; acordul autentificat notarial al coproprietarilor de imobil/teren ale căror interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție și în perioada exploatării obiectului construit; schița de proiect avizată de arhitectul-șef, în cazul amplasării construcției în zonă cu regim special stabilit prin documentația de urbanism și de amenajare a teritoriului; schița de proiect avizată de Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Culturii, în cazul intervențiilor la monumentele de istorie, artă și arhitectură sau în zonele construite înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat.

Potrivit art. 1 alin. (1) și (2) din Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530 din 22 iunie 1993, monumente sînt obiecte ori ansambluri de obiecte cu valoare istorică, artistică sau științifică, care reprezintă mărturii ale evoluției civilizațiilor de pe teritoriul republicii, precum și ale dezvoltării spirituale, politice, economice și sociale și care sînt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (denumit în cele ce urmează Registrul monumentelor). Toate monumentele, situate pe teritoriul Republicii Moldova, fac parte din patrimoniul ei cultural și natural și se află sub protecția statului.

Conform art. 2 alin. (1) - (3) din Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530 din 22 iunie 1993, monumentele reprezintă bunuri imobile și mobile. Monumente sub formă de bunuri imobile pot fi obiecte aparte ori ansambluri de obiecte. Monumente aparte sub formă de bunuri imobile se consideră: obiectele naturale cu valoare geologică, biologică, zoologică, antropologică, arheologică, etnografică, istorică, clădiri, construcții, monumente în cimitire, opere de artă monumentală și de arhitectură, tumuli, stele de piatră, morminte antice izolate, fortificații, drumuri antice, poduri străvechi și apeducte medievale. Ansambluri de monumente sub formă de bunuri imobile se consideră: teritorii și landșafturi naturale, ansambluri și situri arheologice care cuprind cetățui de pămînt, așezări nefortificate (grădiști, așezări antice, stațiuni ale omului primitiv, grote, peșteri, grupuri tumulare, necropole, straturi cu valoare arheologică), ansambluri de monumente cu valoare istorică, arheologică sau memorială (memorialuri, cimitire) care cuprind obiecte antropologice, valuri de pămînt, stele de piatră, morminte antice izolate, șanțuri antice de apărare, obiecte etnografice, ansambluri și rezervații de arhitectură urbană și rurală (orașe, centre orășenești, cartiere, piețe, străzi, cetăți, ansambluri monastice, curți boierești, parcuri, landșafturi naturale cu obiecte de arhitectură).

Articolul 11 alin. (3) din Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530 din 22 iunie 1993, prevede că de competența consiliilor raionale, municipale, orășenești și comunale țin: întocmirea Registrului monumentelor de importanță locală; întocmirea programelor privind ocrotirea, conservarea și restaurarea monumentelor de importanță locală, finanțarea acestor programe și acordarea de subvenții nerambursabile de la bugetele locale.

Prevederile art. 6 din Legea nominalizată statuează că, hotărârile organelor de stat pentru ocrotirea monumentelor privind evidența, studierea, punerea în valoare, protejarea, conservarea și restaurarea monumentelor sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice.

Potrivit pct. 1 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data apariției litigiului, Consiliul Național al Monumentelor Istorice, este un organism de specialitate, care reprezintă autoritatea științifico-metodică în domeniul protejării de stat a monumentelor istorice și funcționează pe lângă Ministerul Culturii.

Conform pct. 4 și 5 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data apariției litigiului, Consiliul este format din 14 (paisprezece) membri – persoane care dețin cunoștințe și experiență profesională științifică, teoretică și metodologică în domeniul protejării monumentelor istorice, reprezentanți ai Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor, ai Agenției Naționale Arheologice, ai Ministerului Economiei și Infrastructurii, ai Comitetului moldovean ICOMOS, ai altor organizații nonguvernamentale specializate în protejarea monumentelor și cu preocupări statutare în domeniu de cel puțin trei ani, precum și funcționari publici din cadrul subdiviziunii de specialitate a Ministerului Culturii, numiți prin ordinul ministrului culturii pentru un mandat de trei ani. Mandatul poate fi reînnoit în mod consecutiv. Numărul membrilor Consiliului din cadrul subdiviziunii de specialitate a Ministerului Culturii nu poate depăși patru persoane. Numărul membrilor Consiliului din partea organizațiilor nonguvernamentale nu poate depăși patru persoane. Reprezentanții altor organizații nonguvernamentale decât Comitetul moldovean ICOMOS se vor selecta, în baza propunerilor de dosar, venite în acest sens la minister și afișate pe site-ul ministerului, în cazul în care corespunde criteriilor expuse în alineatul întâi al punctului 4. Componenta nominală a Consiliului (inclusiv președintele, vicepreședintele și secretarul Consiliului) se aprobă prin ordinul ministrului culturii, la propunerea subdiviziunii de specialitate a Ministerului Culturii.

În temeiul pct. 12 lit. d)-i) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data apariției litigiului, Consiliul are următoarele atribuții: avizează secțiunile din proiectele planurilor urbanistice generale, zonale și de detaliu, care au ca obiect monumente istorice de categorie națională sau zone construite cu statut de monument de categorie națională; avizează documentațiile cu propuneri de intervenții (conservare, consolidare, restaurare, reabilitare, sistematizare/amenajare teren aferent etc.) asupra bunurilor imobile cu statut de monument protejat de categorie națională (construcții și teren aferent) și în zonele lor de protecție; avizează documentațiile cu propuneri de intervenții asupra imobilelor existente, situate în zone construite cu statut de monument protejat de categorie națională sau în zonele lor de protecție; avizează documentațiile cu propuneri de construcții noi în limitele zonelor construite cu statut de monument protejat de categorie națională sau în zonele lor de protecție.

În conformitate cu pct. 16 și 17 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data apariției litigiului, Consiliul își desfășoară activitatea în plen pe baza unei ordini de zi aduse la cunoștința membrilor acestuia de către secretarul Consiliului cu cel puțin o zi înainte de desfășurarea ședinței de lucru. Consiliul este convocat, de regulă, cel mult o dată în două săptămâni, în caz de depunere pentru avizare a cel puțin un set de documentație. În cazul nerealizării cvorumului de lucru, ședințele se pot reprograma pentru săptămâna în curs sau pentru

săptămîna imediat următoare. Ședințele sînt regulamentare, dacă se întrunește un cvorum de lucru de jumătate plus unu din numărul total al membrilor Consiliului.

Conform pct. 19-20 din Regulamentul enunțat supra, dezbaterile din cadrul ședințelor Consiliului se consemnează într-un proces-verbal semnat pe fiecare filă de secretar și de președintele de ședință, care se aprobă prin semnătura viceministrului culturii responsabil de domeniul patrimoniului cultural, și se ștampilează, în original, pe fiecare filă, de către subdiviziunea de specialitate a Ministerului Culturii. Procesul-verbal poate fi pus numai la dispoziția membrilor Consiliului, conducerii Ministerului Culturii și funcționarilor subdiviziunii de specialitate a acesteia, precum și a organelor și instituțiilor abilitate prin lege. Avizul Consiliului, asumat prin decizie luată prin vot, se consemnează, pentru fiecare subiect în parte, în procesul-verbal al ședinței și în fișa de avizare. Fișa de avizare este semnată de către secretar și de președintele de ședință. În caz de aviz negativ, el trebuie să facă referire la deficiențele soluțiilor propuse și, după caz, să propună condițiile și/sau, respectiv, recomandările ce se impun. Avizul se adoptă de către Consiliu, iar Ministerul Culturii îl aprobă și îl eliberează solicitantului. În cazul contestării avizului de către petent, secretarul poate propune luarea în discuție a contestației de către Consiliu sau, în cazul în care constată netemeinicia acesteia, poate recomanda Consiliului emiterea avizului în forma propusă inițial. Petentul poate contesta avizul o singură dată. După formularea repetată a avizului de către Consiliu, Ministerul Culturii emite avizul definitiv. Solicitățile de aviz, precum și contestațiile se depun la Ministerul Culturii.

Potrivit pct. 13 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data apariției litigiului, Consiliul examinează și avizează documentele și documentațiile prevăzute la lit. c)-i) din punctul 12, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare în domeniul protejării patrimoniului cultural și prevederile documentelor din domeniul respectiv ale Consiliului Europei și UNESCO/ICOMOS, urmărind păstrarea și/sau fortificarea autenticității și integrității bunurilor/zonelor construite cu statut de monument protejat.

Conform pct. 22 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data apariției litigiului, documentația de proiect se examinează și se avizează de către Consiliu în două faze: a) faza 1 – schiță de proiect (anterior obținerii Certificatului de Urbanism); b) faza 2 – proiect tehnic/de execuție (anterior obținerii Autorizației de Construire și inițierii procedurii de verificare a corespunderii proiectului cu normativele în construcții). În faza schiță de proiect se va prezenta spre examinare Consiliului: nota istorică asupra obiectului, după caz; planul de încadrare în teritoriu a obiectului; planul general al obiectului (cu indicarea construcțiilor adiacente); releveul imobilului/imobilelor cu statut de monument (inclusiv al elementelor decorative și de tîmplărie exterioară și interioară, al elementelor constructive, de mobilier fix intern etc.); documentarea fotografică completă a imobilului/imobilelor existente la care se intervine (inclusiv detaliile arhitecturale, tehnice și de decor interior etc.), a sondajelor arhitecturale efectuate; schița de proiect de conservare/restaurare, reabilitare/adaptare, consolidare sau de construcție nouă, după caz, elaborată de arhitecți cu experiență practică în proiectarea intervențiilor de conservare/restaurare la monumente, autorizați/atestați în domeniul patrimoniului cultural arhitectural istoric; soluția cromatică a fațadelor; desfășurată pe stradă, în curte etc., după caz.

Instanța de recurs reține că, strada Arhanghelul Mihail din mun. Chișinău face parte din Nucleul istoric al Chișinăului cu amplasamentul cuprins între str. Alexei Mateevici-Mihai Viteazul-Ivan Zaikin-Albișoara-Cheiului-Ismail-Ștefan cel Mare-Ciuflea, reprezentat prin trama stradală cu fondul construit, scuarurile și monumentele păstrate, care este inclus ca monument de artă sub nr.308 în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, o altă casă de locuit situată lângă casa, care urmează a fi demolată conform schiței de proiect în litigiu, care au aceeași adresă: str. XXXXX din mun. Chișinău, este inclusă sub nr.48 în Registrul monumentelor istorice de categorie locală din municipiul Chișinău, aprobat prin decizia Consiliul municipal Chișinău nr.10/9 din 04 decembrie 2014.

Prin urmare, prin prisma normelor enunțate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova este autoritatea competentă de a aviza schița de proiect din litigiu, or prin schița de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, se intervine în Nucleul Istoric al Chișinăului, înscris în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat.

La acest capitol, instanța de recurs relevă că, potrivit procesului-verbal al ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova din 08 iulie 2019, schița de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, a fost pusă în discuție din punct de vedere a încadrării noii construcții în compoziția urbană a Nucleului Istoric al municipiului Chișinău. Or, scopul Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova este de a contribui la păstrarea și/sau fortificarea autenticității și integrității bunurilor/zonelor construite cu statut de monument protejat.

Prin urmare, instanțele ierarhic inferioare eronat au stabilit că, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova urma să indice normele legale din domeniul executării lucrărilor de construcție, care se încalcă prin schița de proiect, a cărei avizare a fost solicitată de reclamanti.

Or, potrivit normelor legale precitate, Consiliul Național al Monumentelor Istorice este un organism de specialitate, care reprezintă autoritatea științifico-metodică în domeniul protejării de stat a monumentelor istorice și nu deține competențe necesare în verificarea calității și legalității lucrărilor de construcție.

Respectiv, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, a verificat schița de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX, cu regim de înălțime proiectat

S+D+P+5E+PH, a cărei avizare a fost solicitată de reclamanți, prin prisma păstrării autenticității și integrității zonei cu statut de monument protejat, la caz a Nucleului Istoric al municipiului Chișinău.

Instanța de recurs reiterează că, potrivit pct. 13 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data apariției litigiului, Consiliul avizează schițele de proiect, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare în domeniul protejării patrimoniului cultural și prevederile documentelor din domeniul respectiv ale Consiliului Europei și UNESCO/ICOMOS, urmărind păstrarea și/sau fortificarea autenticității și integrității bunurilor/zonelor construite cu statut de monument protejat.

Conform punctului 2 al Cartei pentru conservarea orașelor și ariilor urbane istorice (ICOMOS, octombrie 1987), valorile orașelor și ariilor urbane istorice care trebuie păstrate includ: a) structura urbană/ istorică definită prin parcele și rețeaua de străzi; b) raportul dintre clădiri și spațiile verzi și deschise/ c) caracteristicile formale interioară și exterioare ale clădirilor exprimate prin dimensiuni, volumetrie/ stil, materiale, culori și elemente decorative.

Prevederile punctului 7 din Carta europeană a patrimoniului arhitectural, adoptată de Consiliul Europei, octombrie 1975, stipulează că, edificii noi pot fi introduse în ariile/spațiile, care conțin clădiri istorice doar în condițiile când contextul, proporțiile, formele, dimensiunile și scara existentă a construcțiilor istorice ale locului este în totalitate respectată și sunt utilizate materiale tradiționale.

În conformitate cu punctul 28 al Recomandărilor privind salvagardarea și rolul contemporan al ariilor istorice, adoptat de UNESCO la 26 noiembrie 1976, arhitectura construcțiilor noi trebuie să se adapteze armonios organizării spațiale și contextului urban al clădirilor istorice existente.

Instanța de recurs indică că, încadrarea armonioasă a noilor construcții în ariile urbane istorice este reglementată și de Principiile de salvagardare și management a orașelor și ariilor urbane istorice (ICOMOS, 10 aprilie 2010).

Prin urmare, instanța de recurs conchide că, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova întemeiat a respins schița de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX.

Or, în cadrul examinării schiței de proiect nominalizate Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova corect a stabilit că, prin schița de proiect din litigiu se propune modificarea parametrilor spațiali și formali istorici ai Nucleului Istoric al municipiului Chișinău, respectiv nu contribuie nici la fortificarea, nici la păstrarea autenticității și integrității acestuia și a casei de locuit situate pe terenul din str. XXXXX din mun. Chișinău, care este inclusă în Registrul monumentelor istorice de categorie locală din municipiul Chișinău, aprobat prin decizia Consiliul municipal Chișinău nr.10/9 din 04 decembrie 2014.

Astfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, instanțele ierarhic inferioare eronat au stabilit că actul emis de Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova la data de 08 iulie 2019, nu

conține o motivare corespunzătoare, astfel încât persoanei să-i fie înțeleasă soluția autorității și să poată remedia lacunele admise.

Conform pct. 19 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data examinării schiței de proiect din litigiu, în caz de aviz negativ, el trebuie să facă referire la deficiențele soluțiilor propuse și, după caz, să propună condițiile și/sau, respectiv, recomandările ce se impun.

Prin urmare, în rezultatul examinării schiței de proiect nominalizate, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, în baza pct. 19 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014 (în redacția în vigoare la data examinării schiței de proiect din litigiu) a recomandat elaborarea altei schițe de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat, care nu va depăși 15 metri supra sol (f.d. 46 vol. I).

Mai mult, decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.13 din 18 septembrie 2019, prin s-a menținut în vigoare decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.10 din 08 iulie 2019, conține o motivare complexă a soluției înaintate, de elaborare a altui concept spațial-volumetric al clădirii proiectate, a cărei regim de înălțime nu va depăși 15 m supra sol, calculat de la cota terenului dinspre monumentul istoric, fiind indicate expres normele de drept în baza cărora autoritatea publică și-a întemeiat soluția (f.d. 52 vol. I).

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decelează că, instanțele ierarhic inferioare greșit au menționat că, decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.10 din 08 iulie 2019 contravine deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 9 din 28 mai 2019, or, aceasta avea puterea lucrului decis.

Instanța de recurs învederează că, legiuitorul a făcut diferențiere între avizele negative și avizele adoptate, care conțin recomandări și care sînt aplicabile prin operarea de modificări/completări aduse documentației supuse avizării.

Astfel, la pct. 19 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data examinării schiței de proiect din litigiu, este reglementată situația emiterii unui aviz negativ, care trebuie să conțină recomandările ce se impun.

Iar, pct. 21 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014, în redacția în vigoare la data examinării schiței de proiect din litigiu, indică că avizele adoptate, care conțin recomandări ce nu sînt aplicabile decît prin modificări/completări aduse documentației supuse avizării, se comunică de către subdiviziunea de specialitate din cadrul Ministerului Culturii beneficiarului, pentru ca acesta să introducă elementele solicitate. Ministerul Culturii poate elibera avizul doar după constatarea documentară a operării tuturor modificărilor/completărilor solicitate.

Ținând cont de cele indicate supra, avizele adoptate, care conțin recomandări ce nu sînt aplicabile decît prin modificări/completări aduse documentației supuse avizării, au puterea lucrului decis și sunt obligatorii pentru Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Însă, la caz, instanța de recurs relevă că, prin decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 9 din 28 mai 2019, schița de proiect înaintată inițial de reclamanți pentru avizare a fost returnată, fiind propusă elaborarea unei alte schițe de proiect cu regim de înălțime pentru edificiul proiectat de maxim S+D+P+5E+PH (f.d. 45 vol. I).

Prin urmare, decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 9 din 28 mai 2019, reprezintă în esență un aviz negativ, care conține o recomandare, și nu constituie un aviz pozitiv condiționat de adoptarea unor modificări.

Respectiv, decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 9 din 28 mai 2019 nu are puterea lucrului decis și nu este obligatorie pentru Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Astfel, faptul emiterii deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 9 din 28 mai 2019, nu reprezintă temei pentru reclamanți ca aceștia să aibă o așteptare legitimă ca Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 9 din 28 mai 2019, să avizeze pozitiv schița de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX și consideră neîntemeiat argumentul reclamanților că ei aveau o așteptare legitimă că va fi avizată pozitiv schița de proiect, deoarece au suportat cheltuieli pentru proiectarea noii schițe de proiect.

Instanța de recurs menționează că, suportarea unor cheltuieli pentru proiectarea noii schițe de proiect nu se încadrează în noțiunea de „speranță legitimă”, or pentru ca o „așteptare” să fie „legitimă”, aceasta trebuie să aibă o natură mai concretă decît o simplă speranță și să se bazeze pe o prevedere legală sau pe un act juridic, precum o hotărâre judecătorească, care să aibă legătură cu dreptul patrimonial în cauză [Kopecký împotriva Slovaciei (MC), pct. 49-50; Centro Europa 7 S.R.L. și di Stefano împotriva Italiei (MC), pct. 173; Saghinadze și alții împotriva Georgiei, pct. 103; Ceni împotriva Italiei, pct. 39; Béláné Nagy împotriva Hungary (MC), pct. 75], fapt ce nu se atestă la caz.

La fel, nu se poate afirma că există o așteptare legitimă atunci când există un litigiu cu privire la interpretarea și aplicarea corectă a dreptului intern, iar susținerile reclamanților sunt respinse ulterior de instanțele naționale [Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei (MC), pct. 65; Centro Europa 7 S.R.L. și di Stefano împotriva Italiei (MC), pct. 173; Béláné Nagy împotriva Ungariei (MC), pct. 75; Karachalios împotriva Greciei (dec.), pct. 46; Radomilja și alții împotriva Croației (MC), pct. 149].

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că, instanțele ierarhic inferioare eronat au menționat

că, decizia Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.10 din 08 iulie 2019, vine în contradicție cu prevederile art. 137 alin. (4) din Codul administrativ, care stabilește că, dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod.

Or, procedurile administrative invocate de instanța de apel, se referă la avizarea schițelor de proiect a bunurilor imobile situate pe str. Arhanghelul Mihail, nr.57 mun. Chișinău, str. Arhanghel Mihail, nr.28/1 mun. Chișinău, str. Petru Rareș, nr.22, mun. Chișinău și prezintă caracteristici diferite de cele ale schiței de proiect pentru construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, din contul demolării construcției cu nr. cadastral XXXXX din str. XXXXX, mun. Chișinău.

Respectiv, schițele de proiect a bunurilor imobile situate pe str. Arhanghelul Mihail, nr.57 mun. Chișinău, str. Arhanghel Mihail, nr.28/1 mun. Chișinău, str. Petru Rareș, nr.22, mun. Chișinău au fost verificate prin prisma construirii unui bun imobil în Nucleul Istoric al Chișinăului, iar în litigiul dedus judecății, schița de proiect vizează construirea unui bloc cu spații nelocative la demisol și parcare subterană, cu regim de înălțime proiectat S+D+P+5E+PH, nu doar pe strada XXXXX mun. Chișinău, care face parte din Nucleul istoric al Chișinăului, inclus ca monument de artă sub nr.308 în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor, dar și alături de o casă de locuit, inclusă sub nr.48 în Registrul monumentelor istorice de categorie locală din municipiul Chișinău, aprobat prin decizia Consiliul municipal Chișinău nr.10/9 din 04 decembrie 2014.

Prin urmare, procedurile administrative invocate de reclamanti și reținute de către instanțele ierarhic inferioare, nu reprezintă cazuri similare cu litigiul dedus judecății, și nu impune autoritatea publică, Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, să își exercite dreptul discreționar în același mod.

Așadar, circumstanțele descrise permit instanței de recurs să conchidă că pretenția înaintată de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țiganaș, S.R.L. „Arfo Cons” privind anularea deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 10 din 08 iulie 2019 urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

Cu referire la pretențiile reclamanților privind constatarea faptului că, schița de proiect pentru obiectivul: bloc locativ cu spații nelocative la demisol și parcare subterană S+D+P+5E+PH, din str. XXXXX, corespunde deciziei Consiliul Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, expusă în procesul-verbal din 28 mai 2019; anularea deciziei Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 13 din 18 septembrie 2019 și obligarea Consiliului Național al Monumentelor Istorice pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova sa emită fișa de avizare în privința schiței de proiect nominalizate, instanța de recurs relevă că acestea sunt pretenții subsecvente, urmează soarta cerinței principale și necesită a fi respinse.

Potrivit art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Prin urmare, instanța de recurs relevă că pretenția reclamantilor privind încasarea de la Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a cheltuielilor de judecată este subsecventă cerinței privind anularea actelor administrative contestate în prezentul litigiu.

Iar, deoarece pretenția principală a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, instanța de recurs conchide că pretenția subsecventă urmează soarta pretenției principale și respectiv pretenția reclamantilor Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș, S.R.L. „Arfo Cons” privind încasarea cheltuielilor de judecată de la Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova urmează a fi respinsă.

Astfel, instanța de recurs consideră recursul depus de Ministerul Culturii al Republicii Moldova este întemeiat și analizând actele cauzei în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția primei instanțe, menținută de instanța de apel contravine circumstanțelor cauzei. Or, atât prima instanță, cât și instanța de apel au aplicat eronat prevederile legii, nu au cercetat sub toate aspectele probele anexate la materialele cauzei și nu au dat apreciere tuturor argumentelor invocate de către participanții la proces, motiv din care actele judecătorești de dispoziție emise de acestea nu pot fi menținute.

Dezideratele relevate supra reliefează incertitudinea concluziei date de instanțele inferioare, motiv din care se deduce că acestea au judecat formal cauza, fapt ce constituie o violare a articolului 6 § 1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil, care prin prisma articolului 238 din Codul administrativ, aveau o speranță că instanța de judecată se va pronunța asupra tuturor motivelor invocate.

Finalmente, Colegiul învederează că soluția asupra fondului cauzei, la care a ajuns instanța de recurs, este compatibilă cu prevederile articolului 6 § 1 CEDO, fiind prevăzută de art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, potrivit căruia examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă o decizie, prin care casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Din considerentele menționate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, de a casa integral decizia din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, cu emiterea unei noi decizii, de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia

Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș, S.R.L. „Arfo Cons”.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Ministerul Culturii al Republicii Moldova.

Se casează integral decizia din 25 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș, S.R.L. „Arfo Cons” împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, succedat în drepturi de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, persoană terță S.R.L. „Areostil Pro” cu privire la anularea deciziilor Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și obligarea emiterii actul administrativ individual favorabil cu privire la eliberarea fișei de avizare în privința schiței de proiect și încasarea cheltuielilor de judecată și se emite o nouă decizie, prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de Maxim Duvidovici, Tamara Davidovici, Lidia Capcelea, Vitalie Capcelea, Anna Alexei, Natalia Pașchevici, Olga Bolotova, Vadim Bolotov, Tatiana Bolotova, Maria Țîganaș, S.R.L. „Arfo Cons” împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, succedat în drepturi de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, persoană terță S.R.L. „Areostil Pro” cu privire la anularea deciziilor Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și obligarea emiterii actul administrativ individual favorabil cu privire la eliberarea fișei de avizare în privința schiței de proiect și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Aliona Miron

Nina Vascan